

Sygn. akt I Ca227/13

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lipca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący : SSO Barbara Bojakowska

Sędziowie: SSO Katarzyna Powalska , SSO Przemysław Majkowski

po rozpoznaniu w dniu 3 lipca 2013 r. w Sieradzu

na rozprawie

sprawy z wniosku H. J. (1)

z udziałem A. J., T. T. (1) i R. T.

o dział spadku

na skutek apelacji wnioskodawczynie

od postanowienie Sądu Rejonowego w Wieluniu

z dnia 21 marca 2013 r. sygn. akt VIII 556/11

postanawia:

I. zmienić zaskarżone postanowienie w punktach 2, 3 i 6 w ten tylko sposób, że:

a) w punktach 2 i 3 obniżyć splatę a tym samym kwotę podlegającą zabezpieczeniu z 23.850 złotych do kwoty 19.080 (dziewiętnaście tysięcy osiemdziesiąt) złotych;

b) punktowi 6 nadać brzmienie „ pobrać od wnioskodawczynie i uczestników postępowania T. T. (1) i R. T. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Wieluniu tytułem brakujących kosztów postępowania następujące kwoty:

- od H. J. (1) 2161,94 (dwa tysiące sto sześćdziesiąt jeden i 94/100) złotych

- od T. T. (1) i R. T. 3161,95 (trzy tysiące sto sześćdziesiąt jeden i 95/100) złotych;

II. w pozostałym zakresie oddalić apelację;

III. przyznać adwokatowi A. P. kwotę 1554 (jeden

tysiąc pięćset pięćdziesiąt cztery) złote w tym VAT w kwocie

276 złotych tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej

wnioskodawczynie z urzędu, które nakazuje wypłacić z

funduszu Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Wieluniu.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 21 marca 2013 r. wydanym w sprawie o sygn. akt VIII Ns 556/11 Sąd Rejonowy w Wieluniu, VIII Zamiejskowy Wydział Cywilny z/s w P. dokonał działu spadku po H. J. (2).

W konsekwencji Sąd Rejonowy w Wieluniu przyznał na rzecz wnioskodawczyni H. J. (1) udział wynoszący 1/2 części w prawie własności zabudowanego gospodarstwa rolnego zlokalizowanego w Gminie D., składającego się z działek oznaczonych w katastrze gruntów numerami: (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) – położonych w obrębie R. oraz działek oznaczonych numerami (...) położonych w obrębie Z. o łącznym obszarze 2,1088 ha, dla których to nieruchomości w Sądzie Rejonowym w Wieluniu, VII Zamiejskowym Wydziale Ksiąg Wieczystych z/s w P. urządzona i prowadzona jest księga wieczysta nr KW (...).

Ponadto Sąd I instancji przyznał na rzecz wnioskodawczyni H. J. (1) prawo posiadania nieruchomości stanowiącej działkę oznaczoną numerem ewidencyjnym (...) o powierzchni 0,08 ha, położonej w R., Gminie D..

Opisane wyżej składniki majątku spadkowego zostały przyznane wnioskodawczyni z wyłączeniem obowiązku spłaty na rzecz A. J..

Sąd Rejonowy zasądził nadto od H. J. (1) solidarnie na rzecz uprawnionych uczestników postępowania R. i T. małżonków T. kwotę 23.850,00 zł (dwadzieścia trzy tysiące osiemset pięćdziesiąt złotych) tytułem spłaty posiadanego przez nich udziału w majątku spadkowym w terminie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia temu terminowi płatności oraz udzielił zabezpieczenia roszczeniu małżonków R. i T. T. (1) poprzez wpisanie hipoteki przymusowej do kwoty 23.850,00 zł (dwadzieścia trzy tysiące osiemset pięćdziesiąt złotych) w dziale IV księgi wieczystej nr KW (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Wieluniu VII Zamiejskowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w P. i obejmującej w/w nieruchomości, których prawo własności na skutek działu spadku przypadło wnioskodawczyni H. J. (1).

W zaskarżonym postanowieniu zawarte zostało także rozstrzygnięcie o kosztach postępowania, w tym kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyni z urzędu.

Powyższe orzeczenie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i wnioski.

H. J. (2) i H. J. (1) byli na prawach małżeńskiej ustawowej wspólności majątkowej współwłaścicielami zabudowanego gospodarstwa rolnego położonego w Gminie D., składającego się z działek oznaczonych w katastrze gruntów kolejno numerami (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) (...) (...) (...) (...) (...) (...) (...) (...) (...) – obręb R.; (...) – obręb Z. i (...) – obręb D. o łącznej powierzchni 7,9505 ha. Ponadto wymienieni małżonkowie posiadali niezabudowaną działkę nr (...) o obszarze 0,08 ha położoną w R., Gminie D..

W dniu 9 czerwca 1997 r. zmarł mąż wnioskodawczyni H. J. (2). Prawomocnym postanowieniem z dnia 18 sierpnia 2000 r. wydanym w sprawie o sygn. akt I Ns 529/00 Sąd Rejonowy w Wieluniu, I Wydział Cywilny stwierdził, iż spadek po zmarłym H. J. (2) na podstawie ustawy nabyli: żona H. J. (1) oraz dzieci - K. O., A. J. i B. J., każdy z nich po 1/4 części. Z kolei wchodzący w skład spadku udział w gospodarstwie rolnym nabyli wyłącznie żona zmarłego spadkodawcy – H. J. (1) i jego syn A. J., po 1/2 części każde z nich.

W dniu 9 października 2000 r. H. J. (1) i A. J. sprzedali K. B. działkę nr (...) o powierzchni 0,2605 ha za kwotę 600,00 zł, dzieląc się

po połowie uzyskaną ceną sprzedaży. W dniu 15 lutego 2001 r. wnioskodawczyni wraz z synem A. J. sprzedali kolejną działkę nr (...) o pow. 0,4509 ha (wydzieloną z działki nr (...)) na rzecz E. i Z. mał. K., za cenę sprzedaży 2.000,00 zł, którą sprzedający także podzielili się po połowie. Na podstawie umowy sprzedaży z dnia 3 września 2001 r. w/w sprzedający przenieśli na rzecz M. D. prawo własności działki nr (...) o obszarze o, (...) (wydzielonej z działki nr (...)), za cenę 2.000,00 zł, dzieląc się również w tym przypadku uzyskanymi pieniędzmi po połowie.

W dniu 7 września 2007 r. wnioskodawczyni H. J. (1) i A. J. sprzedali J. i A. mał. R. działki nr (...) o łącznej powierzchni 4,55 ha, za kwotę 34.000,00 zł. Uzyskane ze sprzedaży środki pieniężne zostały podzielone w ten sposób, iż B. J. otrzymał kwotę 16.000,00 zł; K. O. otrzymała kwotę 500,00 zł; wnioskodawczyni przypadła kwota 1.000,00 zł zaś A. J. kwota 16.500,00 zł.

Początkowo wnioskodawczyni wraz z synem A. J. prowadzili gospodarstwo rolne, czyni na nie nakłady oraz pobierali pożytki z tego gospodarstwa.

Po zaprzestaniu prowadzenia gospodarstwa zostało ono oddane przez wnioskodawczynię i jej syna w dzierżawę.

Wnioskodawczyni ma 79 lat, przebywa na emeryturze i obecnie w dalszym ciągu zamieszkuje na wchodzącym do spadku siedlisku. Wnioskodawczyni mieszka wraz z córką K. O., obecnie wdową oraz jej trójką dzieci.

B. J. od wielu lat mieszka i pracuje w S.. Uczestnicy R.

i T. mał. T. prowadzą własne gospodarstwo rolne w R.

i D.. Z kolei A. J. przed laty wyprowadził się do D. gdzie znajduje się obecnie jego centrum życiowe.

Na gruncie art. 1051 k.c. oraz art. 1052 § 2 k.c. Sąd a quo uznał za skuteczne dokonanie przez A. J. zbycia udziału wynoszącego $\frac{1}{4}$ części w spadku na rzecz R. i T. mał. T., na skutek czego wstąpili oni w sytuację prawną zbywcy nabywając jednocześnie taką samą ochronę jak gdyby byli oni spadkobiercami po zmarłym H. J. (2).

Łączna wartość wchodzących w skład spadku nieruchomości została ustalona na kwotę 132.000,00 zł, na którą składają się wartości poszczególnych działek ustalone przez biegłego rzeczoznawcę majątkowego M. M. w wydanej w sprawie opinii sądowej (k. 96-120).

Wchodzące w skład spadku gospodarstwo należy do małorolnych, jego powierzchnia wynosi 2,1088 ha z czego 1,5188 ha stanowią użytki rolne. Działki charakteryzują się słabymi glebami bonitacyjnymi, nie są uprawiane rozlicznie i pozostają w ugorze. W gospodarstwie brak sprzętu do prowadzenia produkcji rolnej. Z punktu widzenia zasad prawidłowej gospodarki rolnej wyłączona jest możliwość dokonania podziału rzeczonoego gospodarstwa w naturze. W związku z powyższym Sąd I instancji uznał, iż zasadnym będzie przyznanie objętego spadkiem gospodarstwa rolnego wnioskodawczyni z odpowiednimi spłatami na rzecz pozostałych uczestników postępowania. Taki stan rzeczy w ocenie Sądu Rejonowego w Wieluniu nie doprowadzi do powstania nowego gospodarstwa, pozwoli na odbudowę dotychczas istniejącego i podjęcie oraz prowadzenie w nim produkcji rolnej, która będzie mogła stanowić źródło utrzymania dla wnioskodawczyni i jej rodziny.

Konstatując Sąd Rejonowy stanął na stanowisku, iż z punktu widzenia racjonalnej gospodarki rolnej na gruncie niniejszej sprawy zasadnym będzie odstępienie od ogólnej zasady przeprowadzenia działu spadkowego gospodarstwa rolnego w drodze podziału fizycznego na rzecz przyznania go w całości jednemu ze współwłaścicieli, którym w tym konkretnym przypadku jest wnioskodawczyni H. J. (1). Zdaniem Sądu I instancji wnioskodawczyni i jej córka, która w przyszłości ma przejąć gospodarstwo po matce, dają rękojmię odbudowania tego gospodarstwa, uruchomienia w nim produkcji rolnej i osiągnięcia przez nie w przyszłości samodzielności, towarowości i zyskowności. Gwarantem tego stanu ma być przede wszystkim sukcesorka wnioskodawczyni, która ma doświadczenie

w prowadzeniu gospodarstwa rolnego oraz jej dzieci. Ponadto siedlisko wchodzące w skład rzeczonoego gospodarstwa rolnego stanowi centrum życiowe wnioskodawczynie, która jest obecnie w wieku 79 lat.

Sąd Rejonowy w Wieluniu zważył, iż współwłaściciela, który otrzymał na własność całe gospodarstwo rolne obciąża wobec pozostałych współwłaścicieli obowiązek spłaty w wysokości odpowiadającej wartości posiadanych przez nich udziałów w tym gospodarstwie. W przypadku spłaty należnej małżonkom T. Sąd I instancji miał na względzie, iż w spadkowym gospodarstwie rolnym na prawach małżeńskiej ustawowej wspólności majątkowej posiadają oni udział wynoszący $\frac{1}{4}$, przy udziale wnioskodawczynie wyrażającym się wielkością $\frac{3}{4}$. Sąd uwzględniając kwoty jakie z tytułu sprzedaży poszczególnych działek otrzymał A. J. ustalił, iż wartość udziału wynoszącego $\frac{1}{4}$ części spadku po zmarłym H. J. (2) stanowi kwotę 42.650,00 zł.

Kwota ta odpowiada ilorazowi kwoty 38.600,00 zł (kwota uzyskana ze sprzedaży działek) i $\frac{1}{4}$ części posiadanego przez uczestników udziału, zwiększonej o kwotę 33.000,00 zł stanowiącą czwartą część wartości pozostałej masy spadkowej ($132.000,00 \text{ zł} : 4$), czyli $9.650,00 \text{ zł} + 33.000,00 \text{ zł} = 42.650,00 \text{ zł}$.

Sąd I instancji ustalił, iż uczestnik postępowania A. J. po śmierci swojego ojca z tytułu sprzedaży nieruchomości otrzymał kwotę 18.800,00 zł, z ogółem należnej mu kwoty 42.650,00 zł. W tym stanie rzeczy w ocenie Sądu powinien on otrzymać ponadto kwotę 23.850,00 zł stanowiącą wynik różnicy pomiędzy wartością posiadanego udziału a rzeczywiście otrzymanym ekwiwalentem pieniężnym ($42.650,00 \text{ zł} - 18.800,00 \text{ zł}$).

Wobec faktu, iż R. i. T. m. T. wstąpili w sprawę i obowiązkowo A. J., Sąd Rejonowy w Wieluniu zasądził od wnioskodawczynie solidarnie na ich rzecz kwotę 23.850,00 zł tytułem wyrównania spłaty z przysługującego im udziału w majątku spadkowym, w terminie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminowi płatności. Takie odroczenie terminu zapłaty w ocenie Sądu I instancji pozwoli wnioskodawczynie na zgromadzenie potrzebnych środków finansowych i dokonanie zapłaty na rzecz uprawnionych, bez uszczerbku dla samej zobowiązanej i jej rodziny.

Sąd Rejonowy w Wieluniu uznał przy tym, iż w sprawie nie zachodzą przesłanki przemawiające za obniżeniem należnej uczestnikom spłaty lub jej rozłożeniem na raty, przewidziane w art. 216 § 2 i 3 k.c. Sąd I instancji podzielił nadto stanowisko uczestników postępowania w zakresie zgłoszonego przez nich wniosku o udzielenie zabezpieczenia wobec przyznanej im należności pieniężnej tytułem spłaty i w konsekwencji na podstawie art. 212 § 3 k.c. ustanowił hipotekę przymusową do kwoty 23.850,00 zł ujawniając ją w księdze wieczystej nr KW (...).

O kosztach postępowania Sąd I instancji rozstrzygnął na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., oddalając jednocześnie w postanowieniu uzupełniającym wniosek H. J. (1) o zasądzenie na jej rzecz od pozostałych uczestników kosztów postępowania w sprawie. Nadto Sąd rozstrzygnął o kosztach nieodpłatnej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczynie z urzędu przez adw. A. P..

Apelację od powyższego postanowienia wniosła wnioskodawczynie zaskarżając to orzeczenie w części, tj. w zakresie punktu 2, 3 i 6 sentencji, zarzucając temu rozstrzygnięciu:

1. naruszenie prawa materialnego, a konkretnie art. 1042 § 2 k.c. (stosowanego per analogiam) poprzez jego niezastosowanie i nieuwzględnienie przez Sąd I instancji żądania wnioskodawczynie w postaci zwaloryzowania darowizny jakie otrzymał A. J. na poczet swego udziału w spadku, a pochodzących z dokonanych po śmierci ojca wraz z wnioskodawczynią sprzedaży nieruchomości spadkowych, co w konsekwencji doprowadzić powinno do zasądzenia niższej spłaty na rzecz uczestników R. i. T. T.;

2. naruszenie przepisów prawa procesowego, to jest art. 520 § 1 w zw. z art.

130⁽⁴⁾ § 1 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie w sytuacji gdy poza wnioskodawczynią, także uczestnicy postępowania – to jest R. i. T. m. T. oraz A. J. wnosili również o podjęcie czynności połączonej z wydatkami na opinię sporządzoną przez biegłego M. M.,

a w zakresie kosztów opinii sporządzonej przez biegłą B. M. jedynie uczestnicy postępowania R. i. T. m. T. wnosili o podjęcie czynności połączonej z wydatkami na tą opinię, co skutkować winno w zakresie pierwszej opinii obciążeniem w równych częściach między wnioskodawczynię

i uczestników R. i T. mał. T. oraz A. J.,

a co do drugiej opinii w całości obciążać powinno solidarnie uczestników R. i T. mał. T..

W oparciu o powyższe zarzuty apelujący sformułował następujące wnioski apelacyjne wnosząc o:

1. zmianę zaskarżonego postanowienia w punkcie 2 sentencji poprzez zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz uczestników tytułem spłaty przypadającego im udziału w spadku kwotę 17.359,00 zł płatną jednorazowo w terminie 6 miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia wraz z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi jej płatności;

2. zmianę zaskarżonego postanowienia w punkcie 3 sentencji poprzez udzielenie zabezpieczenia roszczeniu uczestników postępowania R. i T.

mał. T. poprzez wpisanie hipoteki przymusowej do kwoty

17.359,00 zł w dziale IV księgi wieczystej KW nr (...) prowadzonej przez sąd Rejonowy w Wieluniu, VII Zamiejskowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w P.;

3. zmianę zaskarżonego postanowienia w punkcie 6 sentencji poprzez nakazanie pobrania od wnioskodawczyni H. J. (1) kwoty 823,08 zł oraz od R. i T. mał. T. kwoty 2.777,71 zł i od A. J. kwoty 1.323,08 zł na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Wieluniu tytułem nieuiszczonej części wydatków na pokrycie kosztów opinii biegłych sądowych,

4. zasądzenie od uczestników R. i T. mał. T. oraz A. J. na rzecz wnioskodawczyni kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm prawem przepisanych.

Nadto na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik wnioskodawczyni popierając apelację podniósł dodatkowy zarzut naruszenia przez Sąd I instancji przepisów prawa materialnego

– art. 216 § 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie i nieobniżenie wysokości spłaty obciążającej wnioskodawczynię, w sytuacji spełnienia ustawowych przesłanek.

Sąd Okręgowy w Sieradzu, zważył co następuje.

Apelacja wnioskodawczyni okazała się zasadna i jako taka doprowadziła

do częściowej reformacji zaskarżonego postanowienia. Zaznaczyć jednak należy, iż nie wszystkie zawarte w niej zarzuty okazały się zasadne.

W szczególności słusznym okazał się zarzut skarżącej zgłoszony na rozprawie apelacyjnej, dotyczący naruszenia prawa materialnego w postaci art. 216 § 2 k.c. Wprawdzie zważyć należy, iż jest to przepis dotyczący zniesienia współwłasności, jednak z mocy

art. 1035 k.c. znajduje on odpowiednie zastosowanie również do działu spadku.

W postępowaniu o dział spadku i zniesienie współwłasności, którego przedmiot stanowi gospodarstwo rolne często dochodzi do skumulowania się sprzecznych interesów,

z których każdy zasługuje na ochronę. Nakłada to na sądy obowiązek szczególnej wnikliwości i dociekliwości w koncentracji materiału dowodowego pozwalającego następnie optymalizować rozstrzygnięcie. W rozpoznawanej sprawie w sprzeczności pozostają dwie konstytucyjne zasady, a mianowicie ochrony gospodarstwa rolnego oraz

równości obywateli wobec prawa. Konsekwencją tej drugiej, przy uwzględnieniu udziałów we współwłasności powinien być taki podział, aby każdy z zainteresowanych otrzymał w jednakowym czasie stosowny ekwiwalent dzielonego majątku. Takie rozstrzygnięcie prowadziłyby jednak do nadmiernego obciążenia gospodarstwa, które jak wynika z opinii biegłej jest ekstensywne, podupadłe, z mało żyznymi glebami, bez sprzętu rolniczego, a przez to braku zdolności do utworzenia gospodarstwa towarowego (Dowód: opinia biegłej k. 162 – 163).

Dlatego trzeba zgodzić się z zarzutem apelującej, że obowiązkiem Sądu Rejonowego było rozważenie, czy istnieją przesłanki do zmieszenia obciążenia. Sąd rejonowy w uzasadnieniu swego rozstrzygnięcia wskazał wprawdzie, iż ten problem był przedmiotem jego rozważań, ale nie wyjaśnił swego stanowiska, z jakich powodów nie uznał możliwości obniżenia spłaty za uzasadnioną.

Ustawodawca przewidział dwie formy zmniejszenia obciążeń współwłaściciela otrzymującego przedmiot działu w naturze, tj. rozłożenie spłat na raty oraz ich obniżenie (art. 212 § 3 k.c. i art. 216 § 2 k.c.).

Obniżenie spłaty dokonywane na podstawie przesłanek przedmiotowych i podmiotowych (art. 216 § 2 pkt 1 i 2 k.c.) prowadzi do odstąpienia od zasady równości stron rozumianej tylko arytmetycznie i ma swoje źródło w przyjęciu przez ustawodawcę określonej aksjologii (vide postanowienie Sądu Najwyższego z 15 października 1991 r. III CRN 219/91 publ. LEX 79953). Stosując obniżenie należnych spłat, należy brać pod uwagę:

- 1) typ, wielkość i stan gospodarstwa rolnego będącego przedmiotem zniesienia współwłasności (art. 216 § 2 pkt 1 k.c.);
- 2) sytuację osobistą i majątkową współwłaściciela zobowiązanego do spłat i współwłaściciela uprawnionego do ich otrzymania (art. 216 § 2 pkt 2 k.c.).

W związku z tym trzeba podkreślić, iż w postępowaniu o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego ustala się jego skład i wartość, w szczególności obszar i rodzaj nieruchomości wchodzących w skład tego gospodarstwa oraz obszar i rodzaj nieruchomości stanowiących już własność współwłaścicieli i ich małżonków, a w miarę potrzeby „także okoliczności przewidziane w art. 216 kodeksu cywilnego” (art. 619 § 1 k.p.c.). Należy jednak zauważyć, że obniżenie spłat musi być zawsze utrzymane w rozsądnych granicach, chroniących egzystencję i zdolność gospodarczą rolnika zobowiązanego do zapłaty, lecz gwarantujących równocześnie uprawnionym współwłaścicielom realny ekwiwalent. Jeżeli bowiem rozważany kandydat nie jest w stanie uiścić należnych spłat, nie powinien otrzymać gospodarstwa (por. odpowiednio S. Rudnicki, Komentarz..., s. 289).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy, mając przy tym na uwadze oprócz stanu gospodarstwa sytuację osobistą apelującej (utrzymywanie się z renty w wysokości 700 złotych, wiek – 79 lat, brak dochodów po stronie następczyni, brak innego miejsca zamieszkania), a z drugiej strony sytuację osobistą i majątkową uprawnionych (kupno udziału w spadku za kwotę 15.000,00 złotych w celu uzyskania korzyści majątkowych), Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że uzasadnionym będzie obniżenie należnej uczestnikom postępowania spłaty o 20%, co stanowi kwotę 4770 złotych, powodując, iż wysokość ostatecznej spłaty wynosić będzie 19.080,00 złotych.

Trafny był także co do zasady zarzut naruszenia art. 520 § 1 k.p.c., który wprawdzie został przywołany przez Sąd Rejonowy, ale niewłaściwie przez niego zastosowany. Wbrew bowiem pogładowi Sądu Pierwszej instancji sformułowanie „iż każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie” nie oznacza, iż tylko wnioskodawczyni, jako strona inicjująca postępowanie jest zobowiązana pokryć wszystkie koszty przedmiotowej sprawy. Obie opinie biegłych zostały wydane w interesie wszystkich zainteresowanych, zarówno wnioskodawczyni, jak i uczestników postępowania i winni oni w związku z tym partycypować w kosztach postępowania stosownie do udziału w majątku spadkowym po 1/2 części.

Łącznie koszty postępowania w sprawie wyniosły 6.323,89 złotych, na co składa się opłata sądowa od wniosku w kwocie 500,00 złotych, koszty opinii biegłego z zakresu wyceny nieruchomości – 4.369,26 złotych oraz koszty opinii biegłej z zakresu rolnictwa, które wyniosły 1.454,63 złote. Udział każdego z zainteresowanych wynosi więc po 3.161,95 złotych (6.323,89 zł : 2).

W związku z tym, że apelująca uiściła już 1.000,00 złotych (tytułem opłaty sądowej i zaliczki na wynagrodzenie biegłego), stosownie do udziału winna ona zatem uiścić jeszcze kwotę 2.261,95 złote (3.161,95 zł – 1.000,00 zł), zaś uczestnicy postępowania R. i T. mał. T. kwotę 3.161,95 złotych.

Chybionym okazał się zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 130⁴ § 1 k.p.c., ponieważ jak już podniesiono wyżej obie opinie wydane zostały w interesie obu zainteresowanych, poza tym przepis ten ma zastosowanie do spraw procesowych, a koszty w postępowaniu nieprocesowym są uregulowane w nieco odmienny sposób. Nie było także podstaw do obciążania kosztami postępowania A. J., który wyzbywając się udziału w nieruchomości spadkowej w żaden sposób nie przyczynił się do powstania tychże kosztów, czy też choćby zwiększenia ich wysokości.

Nietrafnym w całości okazał się także zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 1042 § 2 k.c. polegający na braku zwaloryzowania darowizn otrzymanych przez A. J.. Oczywiście co do zasady wniosek taki jest dopuszczalny, ale żeby został uwzględniony konieczne jest wykazanie, że wartość darowizny liczona systemem nominalnym nie oddaje rzeczywistej jej wartości. Nie można przy tym zaaprobować sposobu waloryzacji otrzymanej sumy pieniężnej wskazanej przez apelującą, albowiem porównanie najniższego wynagrodzenia otrzymywanego w 2007 r. do obowiązującego obecnie nie oddaje rzeczywistej siły nabywczej pieniądza. Dokonując natomiast porównania ze średnią płacą, otrzymujemy jedynie różnicę 2.000,00 złotych, która z kolei nie jest wystarczająca dla uznania, iż nastąpiła nadzwyczajna zmiana stosunków uprawniająca do waloryzacji otrzymanej kwoty pieniężnej.

Konstatując nie można było odeprzeć zarzutów skarżącego odnoszących się do obrazu prawa materialnego w postaci art. 216 § 2 k.c. w zw. z art. 1035 k.c. oraz obrazu prawa procesowego, tj. art. 520 § 1 k.p.c., które finalnie okazały się w pełni zasadne i jako takie musiały doprowadzić do zreformowania rozstrzygnięcia Sądu I instancji w zakresie orzeczenia o wysokości należnych uczestnikom spłat z udziału spadkowego oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zmienił częściowo zaskarżone postanowienie, natomiast dalej idącą apelację jako bezzasadną oddalił w oparciu o treść art. 385 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyni z urzędu w postępowaniu apelacyjnym Sąd Okręgowy orzekł na podstawie § 13 ust. 1 pkt 1) w zw. z § 9 pkt. 3 oraz § 19 i 20 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2002.163.1349), zasądzając z tego tytułu od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Wieluniu na rzecz adw. A. P. kwotę 1554,00 zł wraz z podatkiem VAT według stawki obowiązującej 23%, w kwocie 276,00 zł.